

Бисмиллагъи ррягъмани ррягъмим!

АССАЛАМ

www.assalam.ru

НА ТАБАСАРАНСКОМ ЯЗЫКЕ

МУСУРМНАРИН ГАЗАТ

№4 (65) апрель 2009-ну йис. / Раби-уль-ахир 1429 / Табасаран чӀалниинди вазлик саб ражну угубчӀвур. Кьимат 15 манат

АЛЛАГЪДИН ХУЛАЗ ГЪЯЛАК ЙИХЪАЙ

Жвумийин гъудгникан улхухъа

Гъюрматлу мусурман гъардшар ва чӀир! Жвумийин гъудган апӀбан гъякънаан вуйи сюгъбат гъарсар мусурман касдиз хайирлуб вуйивал фикирназ гъадабгъну, гъаддикан гъаму газатдиъра кӀваин апӀуз ккундучуз.

Ас-Салам-фото

Гъит ухъуз Аллагъу Тааълайи пис ляхнарихъан ярхла апӀуз амур туври ва ухъу Ислам диндин рякъюъди дацӀради гъягърударикан апӀри. Амин!

Къудратлу Аллагъди жвуми мусурмнар из хас вуйи йигъси улупну. Жвуми йигъан асасуб гъудган апӀувал Аллагъдин амур ву. Къудратлу Аллагъу Тааълайи «Жвуми» кӀру сурайин ахъире гъамциб теклиф апӀура (мяна): «Эй Йиз луклар,

гирамивалиинди хъугъувалиинди тафавутлу вуйидар. Жвуми йигъандин лисундин гъудгниз вуйи экбрин сес гъеебхъубси, мистаз гъягъюз гъялак йихъай, дъюйирихъ хъпехъбан ва жвумийин гъудган апӀбан бадали!

Алвер апӀувал дебккай! Жвумийин гъудган апӀувал ва дъюйир урхувал учвуз варитӀан хайирлу ляхин ву.

Жвумийин гъудган гъапӀган мистӀан удучӀвну, гъарсарихъан чан йишвахъинди алдагъуз шалчвухъан, ичв аъдати уьмрин ляхнариин машгъул хъпан бадали. Къудратлу Аллагъди учву ипӀрубдихъ мягърум апӀидар кӀури, умудвал кади чалишмиш йихъай.

Жвув уьрхбан бадали Къудратлу Аллагъ гизаф ражари кӀваин апӀинай».

Гъудган апӀбалам къяляхъ аьшкъ айидарихъан чпин ляхнариин машгъул хъуз шулу, хъа тмундарихъан - гъудган апӀуз, Гирами Къуръан, дъюйир урхуз. **» 2**

НУМРАЙИЪ:

ХАБРАР

2

Табасаран районди мажлисар

3

ХАЙИРЛУ ТЕКЛИФАР

Ичв бицидариз гъядисар урхай

4

ТЕРБИЯЙИН ТЕМЙИРИАН

Ихъ вжнасузвали гъапӀраш лигайчва...

6

МОБИЛИН ТЕЛЕФОНДИАН

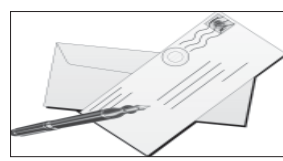
Жавабар гъамцдар ву

7

УЧУЗ БИКИУРА

Ич редакцияиз хътаз кьуб кагъаз

АЛЛАГЪРА ИНСАНАРРА РАЗИ ШЛУ ЛЯХИН

Гъяждиз гъягърудариз рягъятвалар хъиди

Жиддайин ва гирами шагърарин арайиъ рукъан рякъ тикмиш апӀбан гъякънаан вуйи йикъариин гъулар гъизигну

Сауд Аъравияйин Паччагълугъди «Аль – Раджи Альянс» кӀру компанияйихъди 79 млрд. манат риалин къадарнаъди рукъан рякъ тикмиш апӀбан (сабпи нубатнануб) гъякънаан вуйи йикъариин къулар гъизигну.

Гъадму рукъан рякъ гирами шагърар вуйи Мекка ва Медина Жиддайихъди аьлакьалу апӀруб хъибди.

Проект уьмриъ гъягназ кечирмиш апӀувал кьуб Гирами мистар уьрхру паччагъ Абдуллагъдин теклифниинди ккебгъну. Проектдин вазифа гъяждиз ва уьмрайиз гъюру ксариз транспортдин рягъятвалар яратмиш апӀуб ву. Мекка, Медина ва Жидда чиб-чпихъди аьлакьалу апӀру 450 километр манзилнан рякъ заан скоростъ айи электропоездарихъди

тямин апӀиди. Гъадрарихъан саб сьаьтди скоростъ 320 километрийихъна артмиш апӀуз хъибди.

ГъацӀ апӀували Меккайин ва Мединайин арайиъ айи манзилнан (сиягъятнан) вахт кьуб сьаьтдихъна ва Жиддайихъан Меккайихъна вуйи вахт 30 минутдихъна кам апӀуз мумкинвал яратмиш апӀиди. ГъацӀира поездарра паччагъ Абдулязиздин ччвурнахъ хъайи вари-халкъарин портнаан гирами шагърариз инсанар гъахбан зиин машгъул хъиди.

СРО - йин президент Абдулязиз Аль-Хокаили мялум гъапӀганси, проектин ляхнар 2012-пи йисандин къялариз ккудуклиди. Къюбпи пайнан ляхнар кӀули гъахруган рельсар ккивбанди, сигнализацияйин ва жюрбежур жара ляхнар гъахбанди ва вагъондин парк дивбанди ву.

Локомотивар тикмиш апӀбан ляхнар гъахуз аьхю гъяракатниинди гъягъру поездар дивру францияйин компанияйиз ихтибар дапӀна. Рукъан рякъон хъуб станция дивувал 2009 – пи йисан шубубпи – юкьубпи кварталариъ кӀули гъахиди.

Ас-Салам-фото

ХЪЯЛ ДЕБККУРИ АЛЛАГЪДИН ﷺ ТЕРЕФНААН АХЮ БАГЪИШ ГЪАДАБГЪИДИ

ГЪЯДИС

АЛЛАГЪДИН ﷺ ХУЛАЗ ГЪЯЛАК ЙИХЪАЙ

Жвумийин гъудгникан улхухъа

Икк Жвумийин гъудгнин вахтна алвер алувал гунагъ ву.

Ихъ Пайгъамбарин ﷺ жюрбежур гъядисари мусурман гъардшариз ва чйириз теклиф дапнаи гъядисари диндин марцивал убхюз дих алура, Аллагъдин ﷺ хулаз – мистаз гъягъбан ва жвумийин гъудгнар апбан заанвал къайд алура.

Гъачай сакъюдар гъядисар киван алухъа:

«Эгер мусурман касди жвумийи бегъемди гъудгнин жиклури ва жвумийин гъудгниз гъягъюри гъахъиш, вари гъяфтайи ктучлву гунгъарин афв алуру ва дугъу алдабгъу гъарсаб ликриз ужувлар тувру».

«Варитан багъалу йигъ жвуми ву. Машквран ва Аьшураин йигъартан жвуми артухъди багъалуб ву. Жвуми жилиин ва женнетди динагълийирин машквар ву».

«Эгер шли-вуш саб себеб дарди шубуб жвумийин гъудгнар дарапиш, Къудратлу Аллагъди ﷺ

дугъан юквнин лишан алапиди, яни дугъхан ужувлан (савабнан) ляхнар алуз хибдар».

«Жвумийин гъудгнин къяляхъ гъациб аьламат а, фицики динагълийирин дюъйир къабул алуру вахт ву».

«Шли жвумийин гъудгнин къяляхъ ургуб ражну Ихлас ва Муаввизатаини гъурхиш,

Къудратлу Аллагъди ﷺ вари гъяфтайин муддатна думу бедбахтваларихъан, хатйирихъан ва ахмакъ ляхнарихъан урхиди».

«Жугъдариз султ (шембе, киш), хъа назарянариз (христианариз) элгъет тувнайиганси, мусурмнар из жвуми тувна. Гъадму йигъан мусурмнар из хайир, берекет ва вари ужувлар

а».

Жвуми йигъан клури гъахру икрам апбан аьдатариз искан клул жара йигъаритан къюб ражну артухъди сабаб биклуру. Хъа амма жвуми йигъан деету гунгъарра жара йигъаритан артухъди диклуру.

Жвуми йигъан (йишван) рюгъяр уч шулу ва чиб-чпихъди таниш шулу. Накъварихъна (никъаригъна) гъягъюру. Жвуми ва Рамазандин ваз ктарди имбу йигъари кафир Ахиратдин йигъазкъан аьзабарикк хиди. Ужувлар гъапу ва намуслу мусурмнари, гъадму йигъан ва йишван йикруган, накъвдин улихъна вуйи аьзабар аьгъ аплитар. Жвуми йигъари жегъенемди думукъан артухъди ребцрувал ади шулдар.

Гъюрматлу ва ужувлар ккуни Адам жвумийи халкъ гъапу. Ва жвуми йигъан женнетдианра адаъна.

Женнетди айидариз Къудратлу Аллагъдин ﷺ машрябкъюру.

Ас-Салам-фото

ХАБРАР

Табасаран районди мажлисар

Табасаран райондин заан мягъялари гъаму улихънаси мажлисар тешкил апбакан ихъ «Ассалам» газат урхурайи мусурман гъардшариз ва чйириз киван алуз ккундузуз. Думу лапра баркаллу ва Ислам диндиз хайирлу ляхин вуйивал гъарсариз аьгъя. Гъамциб серенжем гъабхбаз ихъ миллетдин вакилари, хайлин жигъилари, аьлимари чпин шериквал улупнийи. Магъа дурар: Аьбдулмалик Мягъяммедбегов, Арсланяли (Огни шагърин мягъялин мистарин имамар), Гъяжи, Иляс, Огни шагърин медресейин мялимар Амир Мевлютов, Назир Нуров, Рашид Аьлимурадов, Ансар Рамазанов.

Гъаму юлдшарин ужуб иштираквал себеб вуди учу Табасаран райондин Къужник, Улуз, Шила, Хъарагъ, Хянягъ, Ругуж, Пилигъ, Цанитил, Гурихъ, Гисик, Къулиф, Жулжагъ, Заан Гюгъригъ, Гурхун, Хустил ва саб жереге жара гъуларий ихъ мусурман гъардшарихъди гюрюшмиш гъахъунча ва Ислам диндихъди, Мугъяммад Пайгъамбарин ﷺ уьмрихъди аьлакьалу вуйи темйириан гъадму гъуларин жямъатарин улихъ сюгъатар гъапнийча, Дурариз Гъарсабдикан аьгъю, Къудратлу Аллагъди ﷺ ихъ жилиина Гъау варитан ккуни ва гъюрматлу, ухъуз гъарсариз

гъарвахтна нуманулу касдикан – Мугъяммад Пайгъамбарин ﷺ баркаллу уьмрикан гъапнийча. МашаАллагъ, ихъ мусурман гъардшари аьху разивалиинди къабул гъапнийча. Гъит Аллагъу Тааьлайи дурари алдабгъу гъарсаб лик ужувлан ляхнариз ва Женнетдиз къисмат вуйидар апри!

Гъелбетда, гъамцдар мажлисар гъахбан бадали улихъ ккимиди гъуландариз хабар дебккнун ва дурарихъди мясляаьт дапнуккунду. Гъадму терефар сабпи нубатнаь фикирназ гъадагъунча ва хайлин гъуларий тешкил гъапу мажлисариз ужуб

тешкилувалра айи. Гъюрматлу мусурман гъардшар ва чйир! Гъамусдин деври Ислам дин тарабгъбаь мялуматар тувру дакъатарин метлебувал аьхюб ву. Гъадрикан сабнубдакъат ихъ багъри табасаран члалниинди адабгъурайи «Ассалам» газатра ву. Гъаму газат марци Ислам диндихъди дюз гъюрганси гъязур алурайиб ву, гъаддиз думу урхру гизаф къадар мусурман гъардшариз ва чйириз думу бегенмиш дубхъна. Хъа амма бязи хизанари ихъ багъри газатдиз подписа апбан ляхний энгелвал улупура. Аллагъди Гъаьнайирин рякъ хъапувал гъарсар мусурман касдиз варитан баркаллу

ляхин ву. Хъа «Ассалам» газатди учв чапдиан адабгъуз хъюгъхъанмина чан улихъ дивнайи вазифа тамам алура - Ислам дин марциди тарабгъувал. Газат Аллагъу Тааьлайин гаф чан мусурман ксарихъна рубкъуз чалишмиш шула. Ари гъаддиз гъадму газатдиз подписа апбаз вуйи пул гъайиф дапну ккундар. Гъачай ихъ гъарсаб хизанди гъар йисан гъаму газатдиз подписа апбан, думу масу гъадабгъбан къайда ипхъа.

Гъит Аллагъу Тааьлайи ухъуз кюмек туври ва ухъу гъякьлу рякъюин алаьри!

Мугъяммад - Рамазан РАЖАБОВ, Дагъустандин Огни

Ас-Салам-фото

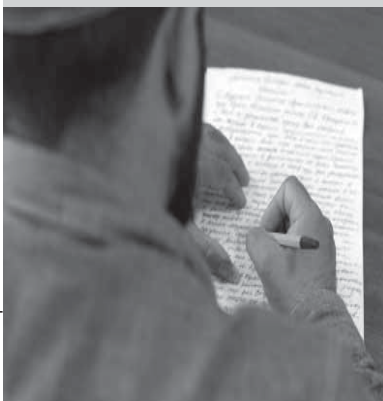
СУАЛАР – ЖАВАБАР

- Минералин штухъди гъудгнин жиклуз хай шулин?

- Табиаьтдин вари штар, гъадму гъисабнаан минералин шидра, гъудгнин жиклуз хай шлудар ву.

Хъа нагагъ штук рангар, консервантарясанажюрбежур жара тляамлу шейъар каьнаш, гъадму жюрейин штухъди гъудгнин жиклуз хай шулдар, думу фициб жюрейин шид вушра. Гъадму жергейиз дахил шула: «Денеб», «Грушевка», «Лимонная» ва жарадар.

Минералин жара штарикан улхуруш, эгер гъадрикан чпин табиаьтдин ранг гъубзнаш, яни дурарик гъич фулкара капнадарш, думу жюрейин штарихъди гъудгнин жиклуз хай шулу.

Ас-Салам-фото

- Сатланди вуйи гъудган алуру вахтна саб жерге ксари чпин ликар яркъуди (гъачларккнун) дивру. Гъаци алувал дюз вуйин?

- Гъудган алурайи касди яркъуди ликар дивувал хай шлу ляхин дар. Аьдати къадар саб гагънан манзил ву.

«Фатхуль муин» клуру китабди дибикнайиганси, ликарин арайи саб гагънан манзил айивал аьдати къадар - сунна ву. Эгер гъадму къадарналан артухъди ликар яркъу гъапиш, гъудган алурайидарин гъюнарин арайи айи манзил артухъ шулу, хъа Пайгъамбари ﷺ думу дюз даруб вуди гъисаб алури гъахъну. Дугъу гъапу: «Учву ичв жергйир къайдайи дерккай, даршиш Аллагъди ﷺ ичв юкварий наразивалар арайиз хиди». Гъацира дугъу гъапу: «Гъякьлу ву, узуз рябкъюразуз, фицики шейтнар арайигъ гъайи ичи йишваригъна гъюра». Ва чан жарануб гъядисди ихъ Пайгъамбари ﷺ гъапу: «Ичв жергйир учлукъай ва кучлукъай, гъякьлу ву, узуз учву, гъеле къялхъанди дийигънайириз, рякъюразуз». Ари гъаддиз сатиди гъудган алурайидари чпин жергйир учлукъу гъитуб лазим ву, шейтниз дийигъуз йишв гъудрубзрганси.

ХАЙИРЛУ ТЕКЛИФАР

Учвуз гядисарин гъякънаан ктибтурхъа - ихъ Пайгъамбарин ﷺ гафарикан, дурар фици арайиз гъафнуш ва Къуръан фици хътапнуш.

Эгер уху Мугъяммад Пайгъамбар ﷺ яшамаш гъахи вахтна бабкан гъахънийиш ва дугъан мелзалан гъадисарихъ хъпехъуз гъабхънийиш, фукъан ужу хъибдайинхъа!

Гъачай фикраринди гъадму шаду вахтарихъна гъягъухъа ва ухъуз Къуръан фици гъаплуб вуш ва гъадисар фици арайиз гъафнуш рябкъидийхъуз.

Фу пидичва? Учву гъациб сиягъят аплуз гъязурди вучва? Гъац и вуш, «Бисмиллагъи ррягъмани ррягъим!»

Ихъ метлеб - Медина ву ва уху Пайгъамбарин ﷺ шагъриз тирхураха. Хъа гъамус ичв улар ульчюкъяй ва учву завуь Мединайихъинди вуйи терефназди тирхурайидар вуди гъисаб аплинай.

Магъа гъитирхунхъа ва хъуркъунхъа! Гъамус ичв улар арцай ва лигай - му Медина ву. Гъягъухъа ва ихъ Пайгъамбар ﷺ агухъа. Думу агуз читин хъибди клури фикир аплурадархъа, гъаз гъапиш думу кми - кмиди мистаъ шулу. Сифте гъадушваъ лигухъа.

Медина. Пайгъамбарин ﷺ мист - Масжид ан-Набави. Ав, ав, думу гъамушваъ а. Гъадму терефназди лигай. Агъю гъахъунчуз? Гъац! къялаъ Мугъяммад Пайгъамбар ﷺ деъна.

Магъа думу - ачухъ маш гъайир, клару улар айир ва клару улчвмар хъайир, учлубънайи мужри кайир ва лепе йивнайи клару куш алир, клазран гъидикъ ва мягъкам жандак хъайир. Ари гъадму ихъ ккуни Пайгъамбар ﷺ ву.

Уху гъадушваъ вахтнинди гъахъунхъа. Къуръандин аятар фици гъаънуш аьгъю аплуз ккунди айчвуз? Ухъуз рябкъюр, клураза.

Дикъатлуди лигай: успагъи лизи гъидикъ сациб уьру дубхъна, ягъли унтъина амкун литнар арайиз дуфна. Жабраил малаикди ﷺ Аллагъдин ﷺ терефнаан вуйи цийи буйругъ тувра. Фицики фикирлу улари ва бизар духънайи аьгъвалатну анжагъ гъац и улупура.

Мугъяммад ﷺ вари тереф вуйибси гъилигну. Дугъан улари гъац и акушинвал хураки, хъа машинаъ Аллагъдин ﷺ гирами ачмишваларин нур тарабгъна.

Ихъ Пайгъамбарин ﷺ дустариз лигай. Уху дурариз аьсгъябар клурухъа. Дурариз Аллагъдин ачмишваларикан лапра аьгъяди ккунду. Дурар ихтибарлуди лигура ва Мугъяммадихъ ﷺ хъпехъура. Аьхирки, аьхю Пайгъамбари ﷺ гъапну: «Аллагъу Тааълайи ухъухъна цийи аят хътапну. Гъит биклрудари «Аль - Бакара» сураин 177-пи аятси биклри. Узу явашди урхидиза, хъа учву дикъатлуди хъебехъай! Думу эзбер аплинай ва гъамушваъ хътударизра улупай. Аллагъу Тааълайи клура (мяна): «Ва дугъу зиихъ дупнайи аят гъурхну»

Учвуз рябкъюрайиганси, гъюрматлу йиз дустар, Аллагъди ﷺ ухъуз гъаънайи аятар Пайгъамбари ﷺ биклуз ва киваъланди эзбер аплуз мажбур аплура. Аллагъди Гъаънайир ﷺ гъушу вахтна аьсгъябари гизаф ражари гъаму аят урхиди.

Ичв бицидариз гъадисар урхай

Хъасин думу аят жарадари урхиди ва тмундариз урхуз гъитиди.

Ихъ Пайгъамбар ﷺ фунур - вуш сар балихъинди клул ис дапну илттикнади ва дугъаз фу - вуш клуради рябкъюрчвуз. Гъадму бицириз Анас клуру, дугъан 12 йис ву. Гъачай дурарин багахъинди гъухъа ва гъадарихъ хъпехъухъа.

-Анас! Узуз истакниъди шид аьбкъинава, узуз убхъуз гизаф иштагъ дубхъназуз, - гъапнийи Мугъяммадди ﷺ.

Анасдин маш лапра ачухъ гъабхънийи, учв Пайгъамбариз ﷺ фици - вуш герек шулайивализ лигну.

Анасдин йишвъин гъахънийиш, учву фици гъисс аплрийчва? ИншаАллагъ, гъациб шадвал ухъухъна Ахиратдиъ гъибди, ва ухъухъан ихъ Пайгъамбарихъди ﷺ гъюрюшмиш хъуз хъибди ва ухъура дугъаз кюмек тувбан гъюрматназ лайикълу шул.

Магъа Анас шид хъади гъафну. Пайгъамбари ﷺ Анасдин хилъан шид гъадабгъуру, гъамцдар гафар дапну: «Бисмиллагъи ррягъмани ррягъим!». Шид убхъруган думу шубуб ражну дийигъну, гъац и дайн? Белке бязидариз Аллагъди Гъаънайир ﷺ шид убхъруган къюб ражну дийигъганси гъябкъюншул? Хъа амма киваинди гъибтай, Мугъяммад Пайгъамбар шид ва никк убхъруган саб ражну уьлюбхъбиндира убхъури шулийи. Дугъу шмишин убхъруган, шубуб ражну хътакури - хътакури шуйи ва гъар ражну Аллагъдиз ﷺ Чав туву ужувлариз чухсагъул мялум аплуйи. Шид гъубхъган, ихъ Пайгъамбари ﷺ «Аьлгъямдулиллагъ» (Аллагъдиз баркаллагъ) гъапнийи.

Дугъахъинди чахъди гъилихдар фици лигури гъахънуш фикир тувай. Гъаз гъапиш дурари Пайгъамбарин ﷺ вари гъяракатар киваин аплури гъахъну, хъасин дурари чпира гъац и аплуди - дидиз сунна клуру.

Пайгъамбарин ﷺ сунна ихъ йигъаризкъан дуфнайивал Пайгъамбарихъди гъилихдарин дикъатлувал хъувализ уху буржлу вухъа. Гъадарикан Аллагъу Тааъла рази ишри!

Вари гъваларихъ лигухъа, хъана фу-вуш рябкъидихъуз. Гъаму мурчваъ деънайи аьсгъядихъинди лигухъа. Ихъ Пайгъамбарихъан ﷺ дугъаз фу вуш гъерхуз ккуниганси ву. Гъац хъузра ву.

- Эй, Аллагъу Тааълайи Гъаънайи ккуни кас! Узуз гъерхуз ккунди азуз: мусурмнаркан варитлан ужурсир фуз ву?

Гъаму суалназ Аллагъди Гъаънайири ﷺ фициб жаваб тувруш, гъачай хъпехъухъа.

Динагълийирикан мусурмнарариз, Исламдиз я мелзнинди, ясана гъяракатариинди зарар тутрувур варитлан ужур кас ву.

Лигаи, Пайгъамбарин ﷺ багахъ ипни кас деъна, машан хушлу квалбарин кас. Дугъаз Аьбдуллагъ ибн Мас'уд клуру. Ихъ Пайгъамбари ﷺ дугъаз гизаф гъюрмат аплуру ва думу ккунду.

Аьбдуллагъ Пайгъамбарихъинди ﷺ гъамцдар гафаринди илттикну: «Эй, Аллагъди Гъаънайир ﷺ! Аллагъдихъна ﷺ ужуйи хъпан бадали учу фу дапну ккундуш йипа.

- Вахтнинди гъудган аплин.

- Хъасин?

- Дада ва гага ккун аплин.

Гъачай гъамус аятар ва гъадисар жара аплухъа. Аятар Жабраил малаикди гъахну. Хъа ихъ Пайгъамбари ﷺ чахъди лихурайидар гъадарихъди таниш гъапну ва дурариз гъадрар диклуз ва Аллагъу Тааълайи ачмиш гъаплдар вуйиганси киваин аплуз табшурмиш гъапну.

Хъа амма ухъуз гъац ира чав Пайгъамбари ﷺ гъапигафариканва мяналу улхбарикан гъебхъунхъуз. Аллагъди Гъаънайири ﷺ гъадрар шлихъинди - вуш илттиклруган ва чахъди лихурайидарин суалариз жаваб тувруган гъапида вуйи. Пайгъамбарин ﷺ гъацдар мяналу гафариз гъадисар клуру. Пайгъамбари ﷺ гъадисар диклуз теклиф аплури гъахъундар. Хъа амма аьсгъябари, гъеле дурар диклури гъахъундаршра, дурар гъавриъ ахъуз, киваин аплуз чалишмиш шули гъахъну. Пайгъамбар ﷺ гъудучлвган

аьсгъябари чпин арайиъ дугъан гафар текрар аплуйи. Инсанарихъан аятарна гъадисар жара аплуз шули гъабхъиган, Пайгъамбари ﷺ гъадисар диклуз ихтияр тувну. Гъадисар биклбиинди ва мелзнинди сарихъан тмунурихъна гъягъури гъахъну. Гъадисарна аятар чиб - чпихъди гъидикъуз гъичра хай шулдар.

Магъа ухъуз аьгъю гъабхъунхъуз, фицики гъадисар - мурар Мугъяммад Пайгъамбарин ﷺ гафар, гъяракатар, текбиртан даршлу мяналу фикрар ву.

Лигаи, Мугъяммад Пайгъамбар ﷺ мистъан удучвура. Гъадушваъ гъузнайидари Пайгъамбарикан гъеерху гъадисар текрар аплуди. Гъачай гъадарикан сакъюдар эзбер аплухъа.

Шли кучлар аплуруш, думу ихъдариканур дар.

Муъмин кас гъич сабанра тухъ хъидар, эгер дугъан гъунши гашлуди аш.

Эй, Абу Зар! Шурпа убхъруган, артухъди шид убз ва гъуншдиз гъив!

Ислам хъуб шартнинди битав дубхъна: Аллагъдилан ﷺ гъайри жара аллагъар адрувал ва Мугъяммад Аллагъди ﷺ Гъаънайир вуйивалихъ хъугъувал, гъудган аплувал, закат тувувал, Рамазандин вазлиъ ушвар дисувал, гъяждиз гъягъювал.

Яшнан аьхюриз гъюрмат дараплур, бицирихъна юкв ачухъ дараплур ва аьгъювалар айириз лайикълу къимат тутрувур йиз умматарикан дар.

Аллагъдиз ﷺ инсанариз ужвал аплу ксар артухъди ккунду.

Аьгъювалар агай, шинтак кмиди хъюгъну ва йиклайизкъан вуйи вахтназкъан.

Аллагъдиз ﷺ чан аьгъю лукл ккунду.

Аьгъювалар хазна ву: гъаддихъна вуйи ачар аьшкъ айивал ву.

Гъарсар касдиз чан рякъ а. Женнетдихъна вуйи рякъ аьгъювалари ачмиш аплуру.

Гъарвахтна дюзди йип, гъеле думу учлвруб вушра.

Диндихъ хъугъуруин ният дугъан ляхнартан ужу ву.

Уву наан ади гъахъишра, Аллагъдихъан ﷺ гучл аплин. Эгер уву фициб- вуш нягъякъ ляхин гъаплнуш, ужуб ляхин аплуз чалишмиш йихъ, гъаддинди пис ляхин ктлубшвбан бадали.

Инсанарихъди ужуйи янашмиш хъувал.

Варитлан ужур чахъан нумуна гъадабгъуз шлур ву.

Шлиз бицидар ккундарш ва яшлуиригъ гъюрмат аплурдарш, думу ухъкан вуйир дар.

Йиз бай! (иплруган) «Бисмиллагъи!» йип. Анжагъ арччул хлихъди иплин! Анжагъ яв улихъ хъайиб иплин!

ДУМД-дин исламдин просвещениейин отдели гъязур гъаплуб ву

УВУЗ ИХТИБАР АПІРУ КАСДИЗ ИХТИБАР АПІН ВА
УВУЗ КУЧІЛАР ГЪАПИУРИЗ КУЧІЛАР МАПІАН

ГЪАДИС

ТЕРБИЯЙИН ТЕМЙИРИАН

Пирмягьямед КЪАСУМОВ

газатдин редактор

Ихъ вижнасузвали гъапіраш

лигайчва...

Гъюрматлу мусурман гъардшар ва чйир! Гъаму макъалайиь узуз ихъ гъарсарин ва жмяяьтлугъдин вижнасузвал себеб вуди уьмриь арайиз дуфнайи пис гъарактарикан улхуз ккундузуз, фицики узу арайиз адаб-гъурайи гъаму месэла ихъ варидин арайиь гъял аплувал чав уьмри тлалаб аплура.

Ухъухъ неинки пул ужуз гъабхъну, гъадихъди сабси аьсрариинди ихъ абйир – бабарихъан гъюри ва текрар аплури гъахъи ягъ – намуснан, гъирьятлувалин кыматлуваларра. Дюньяйин жмяяьтлугъдин арайиз дуфнайи варитлан аьхю писвалар, бедбахтвалар гъаз-вуш гъидин уьмриз герек вуйи асас дакъатарси гъисаб аплурахъа: наркомания, къяппавал, яракъ ва инсанар пулихъ масу тувувал ва масу гъадагъувал, гизаф къадарнаьди инсанар вахтназ улихъна йихувал, гъаму дюньяйилан гъягъювал. Ари йипайчва, инсанар: яраб демократвалин азадвалар гъамцдар шуйклана?! Ав, гъяйифки, гъаму заманайиь террорра, гъазанжар тувру хайирлу бизнесра, жмяяьтлугъдинна сиясатдин уьмрин тлгъюн - криминал гъюкмариь ва бизнесдиз гучі ккапбан, илзигбан дакъатар духъна.

Урусатдиз гуж - балайиинди демократияйин шартіариь учлвуз мажбур гъаплу капиталист уьлкйири, сабпи нубатнаь Америкайи, ухъу гъадмуькан члру мюр-гъяриь итна, фицики сарун душв'ан бажагъат удучлвуз шул. Дурариз гъаму дюньяйиь кефлу уьмур хъапбан метлеб жара ксарин зегъметниинди арайиз гъафи девлет - пул уч аплбаъ рябкъюра, фицики дурарин уьлчмейиинди пулихъ фу ва фуж вушра масу гъадагъуз шулу. Гъеле гъаму гафарра американлуириин мелзнийн ухдихъанмина алидар ву: «Девлет аш, фикирлу кас вува».

Миллиардариинди члру зегъриман долларари алдатмиш гъаплу бязи политикарин, саб жерге мялуматар тувру дакъатарин улихъ - клулихъ хъайидарин, сабпи нубатнаь тележурналистарин «бажаранлу шериквал» себеб вуди гъаму ухъухъ (шагъраринси гъуларин жигъиларизра) капиталист западдин эдебсуз гъяракатар, гъяйифки, бегенмиш хъуз хъюгъна ва ярхи йигъди-йишвди телевизорин экранариан гъациб рябатсузвалин шиклар - передачийр улупурайивал себеб вуди сарун ухъура гъадму гъяракатар аьдати ляхнар вуйганси фикирназ гъадагъурахъа. Дагъустандин халкъар чпи арайиз гъафи 12 агъзур йисандин муддатнаь гъаму жилиин чпиз хас вуйи члалариинди улхури, тарих ва культура ади ва эдеблувалин аьдатар хъаьри дуланмиш гъахъну.

Дагъустандин тарих аьгъю аплбан агъ-сакъал рягъматлу Расул Мягъямедович Мягъямедовди фила- вуш гъапи гъаму гафариз разивал тутрувди фици гъузрухъа: «Халкъарин сабвал, гъякълувал, рябатлувал, намуслувал, дуствал ва жилирвал адарш, Дагъустан шлуб дар. Шлиз ккудубуш уьмур аьгъдарш, гъамусдин деврин уьмурра аьгъдарш». Фукъан гъякълу ва саррас гафар даринхъа?!

Хъа гъамусяаьт ухъухъ арайиз дуфнайи клан - клул адру цийивалари ихъ абйир - бабарин ужудар аьдатарин лик иливурайивалик гъисаб даринхъа?! Гъаз гъапиш ухъуз западдин теклиф дапнайи демократвалин «кыматлувалари» (секс, къяппавал, эдебсузвал, рябатсузвал) рюгъламиш аплура. Ав, ухъу инсандин кыматлувал ва заанвал намуслу зегъмет, ягъ- намус,

Ас-Салам-фото

веледди абайиз- бабаз, бицири яшлуииз гъюрмат аплувал вуди тербияламиш гъаплдар вухъа. Дюз гъапиш, инсанвалин гъаму ужудар лишнар аьсрар мидиз улихъна Кавказдин халкъаризси, урус миллетдизра хас вуди гъахъну. 130 йис мидиз улихъна Лев Толстойдин «Анна Каренина» клуру роман чапдиан удучлвган (дидиь Аннайин ва Вронскийин нюкгиинди дару мягъюубат ади гъабхъну), думугандин «улихъна дубшнайи вари жмяяьтлугъди» вариди разивалиинди гъадму романдиь улупнайи интливалар улупру Каренин тянкъид аплури гъахъну, фицики дугъаз нюкягъ члюбгъюз ккунди гъабхъундар. Хъа саб жерге ксарин христианарин эдеблувал капиталистарин эдеблувалихъди гъибикъну клури, гъибикъну. Хъа ихъ аьдатаринди инсандин улихъ дивнайи вазифа (ягъ - намус уьбхювал) лапра жавабдарвалинуб ву. Хъа амма гъаз - вуш ихъ Урусатдин багъри телевидениейиз чав гъапіраш, чав фунуб гъурулушдиь «сейир» аплураш гъархнайиганси ву.

Магъа узу саб далили мягътал гъаплну. Саб сяаьтна гъацан муддатнаь йицлудилан зина инсафсузвалин дюшюшар гъяркъюнузуз. Хъа инсанар йивну йиклувал, сари сариз гъурдар - бачлар йивувал, эдебсуз ва чиркин гъяракатар гъахъаьди аьлакълу вуйи шиклар – гъизгъин дакъикъйир сацлб арайилан чарасуз тувра. Магъа ухъу набалугъариз ва жигъилариз туврайи тербия. Белке гъаддиз аьхиримжи йисари Урусатдиь гъарсаб къюбпи нюкягъ сацлб вахтналан члюбгъиинди ясана хизан ккадабхъиинди ккудубклура. Мурар гъацн къуру гафар дар - статистикайин улупбариз асас духъну узу ичв арайиз духнайидар ву.

Узу сабсана ляхни мягътал дапна. Саб терефнаан гъилигиш, иллагъки аьхиримжи йисари ихъ гъюкуматди гъяракатниинди Милли проекттар худнаь ирчна, веледар артмиш хъувал жигъатнаан къитвал айи Урусатдиз шлубкъан гизаф цийийи ватандашар ишри клури, пулин аьхю дужмар тувуз къарар адабгъна (къюрпи велед бабкан гъахъи веледдиз 250 агъзур манат пул - му иллагъки ихъ уьлкйин уьлчмейиинди аьхю пул ву, думу зарафат вуйинхъа?!), хъа тмунуб терефнаан улхуруш, ихъ багъри государственнойин телевидениейи учвуз демократияйин азадвал тувну имиди кефер хъаай, пиянискавал, къяппавал аплинай, гъитлбклай, девлет уч аплинай клура. Хъа сабпи нумрайин хабрар, гъелбетда, «цийи

вахтанан игитарин» гъяракатар ву: инсанар йивну йихувалар, тлараш аплувалар, бицидар жин аплувалар, нюкягъ члюбгъювал ва гъ. ж

Аьзиз юлдшар, гирами ватанагълийир! Гъачай ухъу ухъуз гъамциб суал тувхъа: «Яраб ухъу ихъ веледарихъна гъамкъан инсафсуздар гъаз духънайклан?!» Гъамус суалназ ихъ гъийин уьмриь арайиз дуфнайи далилари жаваб тувра. Гъаз гъапиш, ухъу ихъ абйир - бабари аьсрариинди уч дапнайи инсаниятвалин кыматлувалар ухъуз ккунди - даккунди уьлан идичурахъа.

Магъа сакъюдар пашман цифрар кьваин аплухъа. Гъамусяаьт Урусатдиь 5 миллиондихъна ксарин фила – вуш наркотикдин тлеме ахтармиш гъаплну, хъа гъисабназ гъадагънайи, ачухъди вуйи наркоманарин къадар гъацл миллиондилан артухъдира кади ву. Гъар йисан Урусатдиь 14 йисахъна яшназ дуфнайи веледар чпин абйир - бабари урччура. 10 процент, яни 200 агъзурихъна набалугъар, урччувалани натижайиь уьмриан гъягъюру - йихуру. 50 агъзурилан зина бицидар чпин гагъирихъан ва дадйирихъан гъергну жара йишвариз гъягъюру. Хъа пул - девлет бадали гъар вазли ихъ уьлкйиь варжариинди бицидар жин аплура ва масу тувра. Ухъу, яш дубхънайидари, ихъ читинвалар ва дараскъалвалар гъаму вьдайиин алаурахъа, хъа амма асас тахсирклар ухъу вуйивал гъичра клулъин бисурадарахъа. Ихъ хъял шерейтирикан ктабгъурахъа, гъаз гъапиш дурар гъелелиг къувватсуздар, хилъан гъелелиг фукла дяргъурдар, гагайин, дадайн жумарт ва аьлхъру машар дяркъну адрудар ву. Ав, гъелелиг. Хъасин? Хъасин, чпи аьхю гъахъиган, фикирлу фагъмиинди ухъу дурарихъ гъизигу зегъмет - зиллет ва ихъ вижнасузвал чпи «терезариин» иливган... ари гъадмуган дурари белке ухълан къисасра алдабгъур.

Яраб ухъу аьдати инсанариз хас вуйи рябатлувалин перде гъаз гъамкъан ухди ва рягъятди дигиш гъаплнийклан? Ухъу жара уьлкйирин дархи гагъириканна дадйирикан чпиз масу гъадагъу веледар (хъпрехъруган) урччуру клури, аьйиб аплурахъа. Хъа амма ухъкан гъич сарикъана Урусатдин жорбежур йишварий наркотикар зигбан ва арагъ- чяхир уьбхъбан тьсирнаккди фукъан веледар урччураш, майиф аплураш ва йиклураш гъисаб гъаплнийин? Гъелбетда, ваь. Клури шулдаринхъа: жвуван хусуси улиь абхъу члорх хамхарси гъибгъуру, хъа

жараринуб улиь абхънайиб рябкъюрдар.

Наркотик ва наркоман! Гъаму гафар 20 –25 йис мидиз улихъна ихъ инсанарин мелзнийнкъана алидар дайи. Белке гъийин деврин жигъилар узу клурайи гъаму гафарихъ хътругъузра мумкин ву, хъа амма узузси, йиз деврин наслизра наркотикар клурудар фйир ва фицдар вушкъана аьгъдайи.

Йиз уьмриь сабпи ражну вуди наркоман шерейтир 80 - пи йисари узу Дагъустандин туристарин дестейин клулиь айир вуди Вьетнамдиз гъушган, Сайгон шагъриь гъяркъюнузуз.

Советарин Союздин кюмекниинди Америкайин къушмар Кьибла Вьетнамдиь магълуб гъахъиган, сарун чпиз жара чара имдру америкайин эскрари, чпи себеб вуди гашлу йихурайи вьетнамлуирииз гъацн чланади наркотикар туври гъахъну. Жумартвалин хил гъачлабккури ваь гъа, хъа гъадму гашлу шерейтирин - бейнавийрин клулар геку ишри, фагъум – фикирнаан адахъри клури. Ари гъадмуган йиз уларикк йицбариинди набалугъар (кючйиригъ дахънайидар) ккархънийи ва гъадрарин язухъвалин гъиссвал гъира кмиди кьваан удубчлурадариь.

Хъа гъамус?! Гъамус гъадму уьзур гъеле ихъ мусурман аьдатар хъаьрайи хайлин дагъустанлуириин хизанаризра дуфна. Иллагъки пулин аьхю дужмар айи, яшайишдин артухъди шараитар айи девлетлуириин веледар (гъаму дюньяйиь айи шадвалар, аьрсузвалар цлб вуйганси) гъеле наркотикарин къайланар зигбиинди кефер хъаьбиинра машгул духъна.

Йиз гафар тасдикъ аплу сакъюдар далилар кьваин аплуз ккундузуз («Дагъправда», 27- пи июнь 2007- пи йис): «Ихъ республикайиь 30 процентдилан зиина жигъилари саб ражну дубхънура наркотикарин тлеме аьгъю аплувалик гъисаб ву. Республикайин наркологияйин диспансерий 6839 кас учетназ гъадагъна, гъадрарикан «шприцарин наркоманар» 65 процент ву, 900-дилан зиина ксар ВИЧ-дин зегъерламиш дапнайидар. Йислан - йисаз гужалди бедендиз тьсир аплу ва психоактивный шейшар ишлетмиш аплурдарин къадар артухъ шула. Дишагълийирин арайиь наркомания тарабгъувалра давам шула.

Магъа гъаму цифрарин къяляхъ гъяйифвалин ухътар алдрахъура аба- баб шуйклана? Ухъу гъапра ва фунуб дюньяйиь яшаммиш шула? Яраб ухъу рябатлувал жигъатнаан гъаз мукъан ужуз духънайклан? Гъаз, гъаз, хъана гъаз???

Гъяйифвал зигру суалар арайиз гъюра, хъа амма ужуб терефнахъанди уьмур дигиш шуладариь.

Ав, гъарсар касди чан геелегдин къисмат бадали чав жафа дизигну ккунду. Гъелбетда, зяйифдар наркотикарин рубарин «мюргъяриь» ахъру, хъа рюгълувал жигъатнаан къувватлудари думу зегъриман багахъ аплурдар. Хъа нагагъ жвуван хизандиан ясана жара багахълуириин арайиан вуйириин гъацл бедбахтвалин къисмат алабхъиш, наркомания варитлан инсафсуз ва бейгъуш уьзур вуйивал аьгъю шулу.

Белке «Гъит чпин жандин эйвал аплуз даршлу зяйифдар вахтназ улихъна гъаму дюньяйиан терг ишри, хъа къувватлудар гъузри!»., клурударра ашул.

» 5

4 « Ваъ, ваъ, гъаци пузра гъялак хьидархъа, фицики иллагъки гъийин ихъ уълкейиъ гъацдар кувватлудар, наркотикари ккагъуз гъудрузрудар гизаф айинхъа? Гъайифки, ... ваъ. Ухъу фици ва фукъан гъапишра, дурар сабпи нубатнаъ инсанар, ихъ ватанагълийир даринхъа?! Дурар гъадму пис гъиллигъарихъан хъадаъну гъякълу рякъюхъна хувал, гъадрар сагъ апъбинди имбу ксаризра тясир шлугансиб нумуна тувувал - ари ухъуз гъамциб кувват гъибихъиш, гъадму нумунайи ихъ гъюзимбу наслизра ужуб терефнахъинди тясир апърийи, гъаци гъапънийиш, ухъкан Аллагъра, аъдати инсанарра рази шлийи.

Бегъемди наркотикариин эллешмиш духънайи хайлин ксариз дурар саб терефназди вуйи билетдик гъисаб ву. Гъаз гъапиш дурарин зегъерлувалиан инсандихъан аькъюллу уьмрихъна хътакуз шулдар, фицики думу уьзур эйвал апъуз даршлу тъурфник гъисаб ву. Гъаму темайиан узу макъала бикъурайивал аьгъю гъабхъиган, узуз таниш вуйи сар касди чаз гъябкъю ва къваан гъичра удрубчъврайи дердлу аьгвалатнан мисалра гъаму макъалайик капъувал ккун гъапънийи. Дугъу гъамци гъапънийуз:

- Йиз гъуншдиъ айи - адру ялгъуз веледдин абъйир - бабар кьикънагъди девлет ва пулин аълу дужмар айидар вуйи. Гъаддиз дурар чпин къюгъли ва интъи веледди гъеле «Завук кайи хъд ча!» гъапишра, «ваъ» къурдайи. Бай къуруш (дугъаз Амир дупну гъитдихъа!) хъябхъдин вахтна ресторанаиз, саунаиз гъягъюри, учвстар девлетлу баяр-дустар агури, чпиз кефер хъаббан гъайгъушнариъ шулу. Абъйир - бабарин гъозчиваликкан ккудучъву Амир саъциб вахтналан гъарган кефлуди шу наркоман дустари чпин дестейиз жалб апъуру ва гъадрарин гъягъйир- тъитъйирин аьгвалатнан гъиссариккди гъадрарин терефназди гъюру. Амирин жибдиъ айи рубар артухъди ичъи хъпахъ пулин дужмар чъилли хъуз хъюгънийи. Сад йис тамам хъайизра Амирин тъягъвалиан хулан девлетнан къан ккадабхъуз хъюгъру ва дугъан абъйир - бабар гъамлу фикрари, дердери уларикк рякъюри-рякъюри «еръуз» хъюгъру. Амири кефер хъаббан натижа гъамциб гъабхънийи: гагара, дадара вахтназ улихъна кечиш шулу, хъа учв Амир къуруш майифвалин гъялнз гъюру, гъадму бейнавайиз айи халра, хизанра инвалидвалин коляска шулу.

Гъайифки, гъамцдар пашман мисалари хайлин жигъилариз тясир апъураддар. Экономистари къури шулдаринхъа: «Тъалаб аш, теклифарра хъиди!» Ухъуз ккуншра ккундаршра, гъякьикъатдихъан гъудучъвуз шулу ляхин дар: гъийин вахтна хайлиндариз наркотикар алвер апъувал бизнес дубхъна ва дидизра чаз реклама герек ву. Хъа, аъдат вуйиганси, реклама чап апъбан бадали гъадму реклама чап апъинай къурударин терефнаан пулин дакъатар харж апъувал алабхъуру. Хъа наркотикарихъди аьлакъалу вуйи материалар гъадрарин хайирназ (гъеле пулсуздъира кмиди!) газатар- журналариъ чап апъури шулу, телевидениейи ва радиойи ярхи йигъди гъадрарикан улхури шулу.

Марихуанайин шиклар - къажар гъийин вахтна автомобиларин гъваларик, жигъиларин майкъйрик, сотовый телефнарик гъеле рангламиш апъбинди каънади шулу. Гъамусяаъ интернетдиъ 600-дихъна сайтар тешкил дапъна ва гъадрариъ ачухъди наркомания пропаганда апъура. Хъа амма ихъ районаризди ва шагъараризди гъягъюрайи рякъярихъ ва жара йишваръ гъадму наркоманияйиз къаршуди дидикънайи цитар дюзмиш дапънадар. Хъа думу уьзрихъди анжагъ варидарин кувват сатъи апъбиндъитъан женг гъабхуз шулу ляхин дар. Гъаддихъди сабси ухъухъ наркотикар тарагъбаз къаршуди диш дапънайи кувватлу ва тясирлу къанунар адагънади ккунду. Гъаддин ерина гъаз ухъу жигъилариз сагъи уьмур хъапъуз дъх апъураддар?

Гъяфтайик ясана вазлик саб ражну ваъ, хъа гъар йигъан, мумкинвал ккабхъу гъарсаб аьгвалат ишлетмиш апъури. Анжагъ гъаци гъапъхъан ухъхъан наркотикар адру бахтатар, гъиръятлу ва авадан дюнъийиъ, берекетлу фикрар – гъиссарихъди абъцнайи, яратмиш апъбан аьгвалатнаъ уьмур хъапъуз хъибди. Маръци Ислам дин аьгъю апъбиин машгъул духънайи, мюгъкам иман айи мусурман кас гъич сабанра гъацдар чиркин гъиллигъарин лукъ даршлувалиин умудлу вуза.

Гъит нягъякъ ксариз гъякълу рякъюз гъюз кувват ва аьшкъ ишри!

ГЪАМРАР АБЪГЪЯДИ ККУНДУ

Ичв теклифар ва тъалабар тамам апъури...

РЕДАКЦИЯЙИ ТЕРЕФНААН:

Хайлин ихъ мусурман чъвири ва чъири багъри табасаран чъалниинди удубчъвурайи «Ассалам» газатдин машариъ ич улихъ аятар, суръир ва жюрбежюр дъюйир тувну ккунивалин теклифар диври шулу. Гъаддиз учу гъамусдихъантина кми - кмиди гъадму жюрейин теклифар, иншаАллагъ, тамам апъидича.

АМАНТУ

(гъаму дъюаьийъ диндин шартъар кудухна. Думу гъудгнин жикъруганра урхуз шулу)

Аманту биллагъи ва маликатигъи ва кутубигъи ва русилигъи ва-л-явми-л-ахири ва би-л-къадари хайригъи ва шарригъи мина-л-лагъи таавла ва-л-бааъсу бааъда-л-мавти гъякъун. Ашгъаду ан ла илагъа иллагаъу ва ашгъаду анна Мугъяммадан абъдугъу ва расулугъу.

Мяна:

Узу Аллагъдихъ ъ, Дугъан малаикарихъ, Дугъан дафт-рарихъ, Дугъан пайгъамбарарихъ, Ахиратдихъ, Гъияматдин йигъахъ, вари ужувларра ва харживларра Сар Аллагъдихъан гъюрудар вуйивалихъ хъугънийза ва йикъбалан къяляхъ инсанар чъиви апъувалра гъякъ ву.

Узу шагъидвал апъураза:

Аллагъдилан ъ гъайри жара аллагъар адар! Узу шагъидвал апъураза: Мугъяммад Дугъан лукъ ва Дугъу гъягнайир ву!

АБТЪЯГЪИЯТУ

Аьт-тягъияту ли-л-лагъи ва -с-салавату ва тъ-тъайибату. Ассаламу аьлайка айгъу-н-набию ва рягъмату-л-лагъи ва баракатугъу.

Ас-саламу аьлайна ва аьла аьбибади Аллагъи ас-салигъина. Ашгъаду ан ла-илагъа иллагаъу ашгъаду анна Мугъяммадан абъдугъу ва расулугъу.

Мяна:

Мелзниинди, жандкиинди, шейъ – шойъдиинди - вари-Аллагъдиз ъ. Дугъан гъайри гъич сарра гъуллугъ апъуз ва ибадатвал апъуз лайикълу дар. Увуз ислягъвал ибъри, пайгъамбар! Гъит увухъинди Аллагъдин ъ ужувлан ва хайирлу ляхнар гъюри! Учуз ва Аллагъдин ъ ужудар лукъариз ислягъвал ибъри!

Узу шагъидвал апъураза: Аллагъдилан ъ гъайри жара аллагъ адар!

Узу шагъидвал апъураза: Мугъяммад Дугъан лукъ ва Дугъу гъягнайир ву!

ИХТИЛАТ

Цъийи деврин Малла Несреддин

Малла Несреддин ляхниз гъягъюрайиган, дугъаз чан юлдаш Табаряли алахъуру ва дугъу гъерхру:

– Уву ужуб, дюзъ, яркъу асфальт али ва ляхниз багахъ вуйи рякъюъди дурушди, гъам дараскъал, ярхлади вуйи жилгъайин рякъюъди гъаз гъягъюрава?

– Пагъ дуст кас, Табаряли, – къуру Малла Несреддинди, – увуз му рякъюн ужувларинна савабарин къадар аьгъдарвуз гъа! Дугъриданна, увуз дидин аьгвалатнакан аьгъю гъабхъиш, гъич сабанра уву думу рякъюъди дурушарва, магъа лиг:

Саб къуруб, уву я шофър гъафил гъахъиш, машиндихъ хъайир пъяниска гъахъиш, ясана гъамусдин заманайин къулиъ нихъв айи дъбил жигъил гъахъиш, увухъна рякъюри – рякъюри хатъа-бала гъюру. Мархъ дубгъну рягъяри штун даграр аш, ясана йиф ебъцури аьлябхънайи вахтна, жилар – рякъяр дахаргнайи вахтна уву думу мердмазрари – жигъил шофърари къулансина алаъуру, хъа уву дурариз аьгар апъурва, натижайиъ увуз гунгъар гъадагъурва.

Къюб къуруб, уву гъягъюрайиган алахъурувуз жюрбежюр машин хъапърайи ксар: Аллагъу Тааълайи къван маръцивал тувнайи, жумартлу ва гъюрматвал тувнайи ксар ашра, дурар лап ъибтъан адар. Дурар рас гъахъиган дебккн, машиндиан удучъвну, хуш-беш дапъну, яв хил дъбисну, увуз миннат апъру гъялниинди увуз теклиф апъуру. Му ляхнин аьхю саваб дугъаз а ва биъциб дубхънура – увузра.

Алахъурувуз гъацдар ксар, яраб дебккидикъана, даршиш дебккидаркъана, хъа нагагъ дереккиш, увуз фу пидъикъана,

узкан фициб хиял гъябгъидъикъана, къурудар. Мугъан къваз чан машиндиъ итну ккундар, дугъан къваз узу аьзият тувраза. Саспидари маш тмуну терефназ илбицну машиндиин «ъа» иливуру, иномаркайихъ хъайидари «Узу фуж – вуш, фуланин кас итну йиз машин кабъци адарза», дупну уву дърякъру мисал дапъну, такабурвалиинди улхъан гъудучъвуру, ясана «Йиз мугъахъ хъабхъру ляхин адариз!», дупну, ушвт- мушвтра йивури вая дъбил дъм-бом мукъам илипну диш шулу, къула ицъру апъури ва ибарин пердъир тъуръури ликри гъягъюрайи ксарин. Мурар вари увуз таниш вуйидар, ашам-сабах апъурдар, гъуншйир, саб кючейиан, саб мягъялиан вуйидар хъуз мумкин ву.

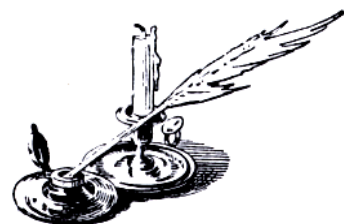
Хъа уву гъаъиб ляхин гъябкъан, мумкин ву, яв фикриан аьгар гъягъюз вая апъуз, натижайиъ увуз булди гунгъар гъазанмиш апъурва ва дураризра гъюрмат дарапъувалин аьгвалат рякъюру. Яркъу асфальтдин рякъюъди гъягъруган алахъурувуз аькъюллу, ужудар ксар, Гъадрарилан гъайри жюрбежюр инсанар ккуншра – ккундаршра гунагънан ляхнар яв улариз рякъруб ва увуз дидихъна теклиф ва мажбур апъруб. Ахмакъ-дъбил жигъиларин десте гъягъюри шулу апъури вягъиш чъветъер, нюкънар, гъясуз гафар, ав, вари гъягъюрайидариз ебхъури, пъянискийир, гъяъци дишагълийир ва жара гунагънан гъяракатар гъахурайидар. Мурар вари яв улариз рякъюру вая ибариз ерхъуру – гъит Аллагъу Тааълайи ухъу гъацдар эдебсуз ляхнарихъан уьрхри. Гъелбетки, жара жюрейин ксарра а, фицики ляхнин эйси дарча къури, рякъюъ – хулиъ дъъну ва дугъужвну гъягъюри – гъюрудар гъисаб апъурдар, ъийи хабар – футна абгрудар, наана гъушур вуйин, фу ляхнин эйси вуйин – дарин абгрудар, фициб палат алабхънаш, фицдар тахсирвалар – нукъсанвалар каш, инсандик абгрудар.

Эй инсан! Сифтена-сифте уву увухъинди лиг ва аьгъю апъин уву фу дъллиг вуш, увкан халкъдиз хайир гизаф шулин, ясана зарар. Аькъвлин лишан кайи кас кючейиъ саб ляхинра адарди дугъружвур, белки гъягъюрайириз уву дърякъну ккундайкъана! Иллагъки саспи дишагълийир а, мархъ дубгъна, кюче маръциди а, хъа дурари мурглихъди илжигурча къури, гъягъру – гъюрудариз лигура, белки дурар ул йиврудар (фахраъйир) вушул гъа, сар касдиз гъаз ва фу бадали зарар туврухъа: ляхин къяляхъ йивуру – мурар аьхю гунагънан ляхнар ву.

Узу гъягъюрайи рякъди, дустжви Табаряли, му дъюшюарикан ъибтъан алахъурдарвуз, хъа савабан-ккунъикъан:

– Гъягъюрайи рякъди увуз манигъвал апъурайивал лап ъибтъан шулдар. Вирд гъадабгънаш, думу тамам апъурва, ясана урхурува жарадариз манигъвал дарапъу сесниинди, даршсана явашди яв къвакна текбирар, сурийир, ужудар дъюйир, мевлюд ва жара ужудар назмар ва гъам жарадар. Хъебехъурва успагъи жакъварин мяълийирихъ, машинарин зегъерлу хъюм ъибтъан хъадабгъурдарва, артухъси яв ликариъ ва жандиз ачухъвал тувурва ва къваз ужудар ляхнарикан фагъмар- хиялар гъюру.

Уртъуларин Ханмагъямдрин бай Абъдул-Мутъалиб Гъязръти АБЛИЕВ, ДагъОгни шагъур

ГЪЯКЪ ВУЙИБ ДЮЗДИ ЙИПАЙ, ГЪЕЛЕ ДУМУ ИНСАНАРИЗ КЪУТІКЪЛИБ ВУШРА ВА ХУШЛУБ ДАРШРА

ГЪЯДИС

МОБИЛИН ТЕЛЕФОНДИАН ТУВУ ЖАВАБАР

Урус члалниинди чапдиан адабгъурайи «Ас- Салам» газатдин редакцияйи дагъустанлуйирин фикрар ашкар аплуб ва гъадрарихъан гъякълу жавабар гъадагъуб метлебниинди нубатнан нумрайиз гъамциб суал гъязур гъаплнийи: « Учвкан шлиз - вуш ва фила - вуш ляхний ясана урхурайи вахтна руш, ват тувувал алабхънийин?» Вуйиштлан, йицлбаринди ксари гъаму суалназ хажалатвал кІваъ ади, дерин фикрарикк ккаъру жюрейин жавабар хътаъну. Гъадрарикан сакъударихъди учву таниш аплуз ккундучуз.

Узу ДГУ-ийъ, журналистикайин отделениеин 4-пи курсна урхураза ва узу урхури гъахи вари вахтна гъич саб шигъира тувундарза, мялимарикан гъич сарира жвуван месэла гъял аплбан бадали рушват ча гъапундар. Дурурху касди рушват тувру ва студентдиз агъюваларра ади мялимди ужуб дару кымат дивбан дюшош гъабхъндар.

8988...42

Гъяйифки, рякъюди гъягъбан къай-дйир члур аплбаз лигну милиционерариз рушват тувувал алабхъру.

8963...79

Ав, колледжди урхуз учлру вахтна рушват тувувал алабхънзуз. Къюб имтигъан тувниза, хъа амма узу гъибиклуб гъеле ахтармишкъана гъаплундайи, гъазгъапиш узу гъадушваъ урхуз учлвруган пул тувундайза. Хъасин агъю гъабхъганси, узу юкъуб гъадабгънийза, хъа амма узу гъякъи тувувал клулъин гъибисундайза ва узу гъибиклуб йиз багахъ ахтармиш аплувал тлалаб гъаплнийза. Ичв ихтиярар бадали женг гъайибхай ва учвуз Аллагъди кюмек аплиди.

8988...14

Ав, урхурайи вахтна руш, ват тувбан ляхнихъди алакълалу гъахъунза. Пул тутрувиш, имтигъан барбатл аплуб мумкин ву ва зачетра гъадабгъурдар. Дюз гъапиш думу тек- биртлан шлуб дар. Думу лапра мешребсуз ляхин ву, гъюрматлу мусурманар!

8928...81

Дагъустандиъ (саки вари мусурманар айи йишваъ) руш, ват тувувал аьдат ляхинси дубхънайивали пашман аплуру. Саб жизби справка туврушра кмиди, гъякимари чпин машиниинди агъирвал улупуру ва пул тлалаб аплуру. Сифте чпи тлалаб аплурайи гъякъи тутрувдикъан гагъди операция аплидар. Узуз начди вузуз, фицики гъар ражну гунагънан ляхин дараплуз клури узу чалишмиш шулушра, хъа амма гъаддин гъякънаан Аллагъдин улихъ узу жаваб тувруб аьгъяшра, гунагънан ляхин аплуз мажбур шулу.

8963...47

Узу ахю гъяйифвал аплурашра, хъа амма вари уьмриъ гъадму тувбахъди алакълалу шулу: бицидар аплру хулаъ, хъасин детсадикдиъ, мектебдиъ, вуздиъ, хъасин армияйиъ, ляхний учлвруган ва гъ.ж. Мугъаз тув, гъатмунуриз тув. Ухъу гъади аплбахъна вердиш гъахъунхъа. Яраб гъаддин аьхир хъибдийклана?

8988...81

Ас-Салам фото

Ав, урхурайи вахтна руш, ват тувбахъди алакълалу вуза. Мялимари руш, ват гъадабгъуру. Ажагъ гъади гъаплган дурари ужудар кыматар дивру. Гъаму гунагъ ктипуз (терг аплуз) гъич сарихъанра шуладар, гъаз гъапиш директори гъадрарин тереф уьбхюру.

8988...77

Ав, сабанра, къюбанра ваъ, хъа гизаф ражари. Думу аьдатси дубхъна: урхуз ккундуш, гъякъи тув, лихуз ккундуш, гъякъи тув. Ихъ гъякимари чпиз жарадарихъан бисбиинди чпин уьмур балгура, чпи гъарсабдихъди тямин аплура, хъа амма дурариз чпи йиклриваликан ва чпи гъаплу вари чиркинваларин жаваб тувну ккуниваликан гъархра.

8988...95

Гъи наана гъушишра, вари йишвариъ руш, ват гъадабгъувал а. Хъа амма гъади вуйивалин тахсирклар чпи инсанар ву, фицики дурарихъан чпин метлебар бадали дийигъуз шулдар. Узу студент риш вуза, пул тутрувишра, урхуз шлуваликан аьгъязуз.

8928...14

Ав, узу гъадму ляхнихъди гизаф ражари алакълалу гъабхъир вуза. Узу МАДИ ккудубкунза. Гъеле увуз предмет, дарс аьгъшра, хъа амма дурари увуз кыматназ гъякъи ча клуру. Кыматар гъамцдар ву: «3» дивузди – 1000 манат, «4» дивуз – 1400 манат,

«5» дивузди-1700 манат. Хъа аьжуз, касиб хизанари фу даплну ккунду?

8963...57

Ав, гъарсаб алдабгъру ликрихъ гъадиб рякъкюру. Узу Буйнакс шагърин медучилищейиъ урхури гъахъунза. Чпи мялимари гъарсаб имтигъан тувузди фукъан кымат тувну ккундуш клури шулу. Думу гъичра ужуб гъял дарувал вуди гъисаб аплураза – дивру кыматнан дережа аьгъювалариз дарди, хъа пулихъ аьгъю аплура.

8928...73

Ав, узу ДГПУ-ийъ урхураза. Гъадушваъ руш, ват кми- кмиди бисуру, гъаддихъди сабси жигъил мялимариз чпизра чпин предмет аьгъяди шулдар. Узу йиз узланди имтигъан тувуз чалишмиш шулаза, хъа амма бязи вахтари узузру руш, ват тувувал алабхъури шулу, гъаз гъапиш дурарин улихъ уву гъякълу вуйивал тасдикъ аплуз читинди шулу.

8928...35

2007- 2008- пи йисарин улупбариз асас духъну, вари Урусатдиъ миржид агъзур руш, вачйир дустагъ гъаплну. Ари фикир аплнайн, гъаму къадар циб вуйин, даршиш гизаф?! Гъадму рушватчйир ихъ жибдиан пулар адабгъиинди уьмур хъаплрайидар ву, хъа дурар адар пувал дюз гъюрдар.

8963...43

Ихъ вахтна руш, ват члакърам ва садакъа дубхъна.

8928...08

Эгер гъуллугънаъ айи кас ягъ-намус масу туврур вуш, дугъахъди хъайирра гъацир шулу. Узу МВД-ийъ рабочийвал аплурайир вуза. Узуз квартира ва женгнан гъунарар улупбаз лигну тувну ккундийи, хъа амма тувундар, амма государство буржлу ву. Гъамус государственной узу рякъюан идитну, аьрз аплури суддиз илтликунза ва гъадушваъра чпиз пул тлалаб аплура. Судди адабгъу къарар увухъна тувбан бадали пул туврава, гъаддин къяляхъра хъана пул бисуру. Гъацдарикан аьхюуб пай ксар гъуллугъ ва ягъ - намус масу туврудар ву.

8963...93

Руш, ват тутрувдикъан гагъди уву ляхнизра гъадагъидар ва урхузра хъибдарвухъан. – Дагъустандиъ руш, ват гъадабгъувал гунагънан ляхинси гъисаб аплурадар, дурар ахю пулар уч аплувалси гъисаб аплура.

8928...68

Гизаф ражари руш, ват тувбахъди алакълалу гъахъунза. Больничайиъ справка пулихъ масу гъадабгъуз мажбур гъахъунза, гъеле узу гъадушваъ (больничайиъ) дахъну гъахъуншра. Гъич саб себебра адарди ДПС - дин гъуллугъчийиз руш, ват тувуз мажбур гъахъунза. Паспорт гъудубгиш, аьдати паспортдиз тувру кыматнахъди тевган шубуб ражну артухъди кымат бисура. Агъайирин умуми къадарнакан 90 процент мусурманар айи республикайиъ гъацдар ляхнар арайиз гъюрвалин гъяйиф ва пашман хъуз ляхин а. Дурариз Аллагъу Тааьлайин улихъ вуйи гучлваликан гъархна.

8968...60

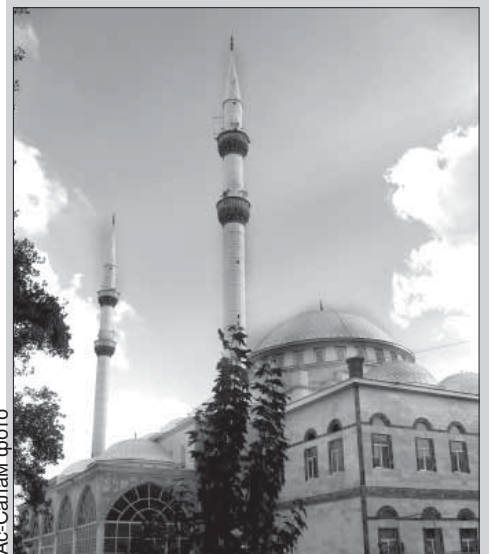
СУАЛАР – ЖАВАБАР

- Эгер хабарсузди 12 – 13 йисаъ айи жара баярик шуран хил кубкйиш, гъудгнин ккутлрин?

- Имам Шафийийин мазгъабдиз асас духъну, ургуд йисахъна яшназ дуфнайи баяринна ва шубаринна гъудгнин ккутлру.

- Гъудгнин дижиклну адарди азан урхуз хай шулин?

- Гъудгнин дижиклру адру касди азан урхувал хай шлу ляхин дар (макръгъ ву). Гъацира яшнаккна ккуркъну адру бицидаризра ва къюб маш гъяйидаризра (фасикъариз) хай шулдар.

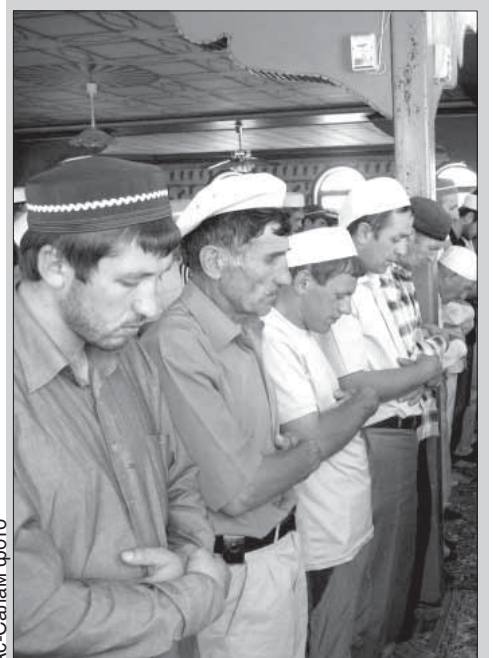

Ас-Салам фото

Гъудган аплбиинди гунгъар ктахъурин?

- Ав, гъудгни мусурман касдин жвилли гунгъар ктахъуру (марцц аплуру), хъа амма дидхъан ахю гунгъар марцц аплуз шулдар, мисал вуди гъадабгъиш инсан йивну йиклувал, къяппавал, фалабаханвал ва жарадар.

Ихъ Пайгъамбари гъаплну: «Гъякълу ву, хъуб чарасуз вуйи гъудгни гунгъар марцц аплуру, шу кьалушин марцц аплруганси». Гъацира Пайгъамбари гъаплну: «Гъякълу ву, гъудгнари чпин арайиъ гъахи гунгъар ктахъуру, ахю гунгъар ктарди». Хъа амма фициб аьгъвалатнаъ вушра, инсан чав гъаплу пис ляхнин кьаантлан шувамал духъну ккунду.

Ас-Салам фото

ГЪЯДИС **ЖУМАРТВАЛ ЖЕННЕТ ГЪАЗУР ДАПІНАЙИДАРИЗ ХАС ВУЙИ ЛИШАН ВУ**

УЧУЗ БИКИУРА

Ич редакцияйиз хътау кьуб кагъаз

Аллагъди ухъу ківан метлебарихъ хъаъри!

Гъаму улихънаси табасаран члалниинди удубчвурайи «Ассалам» газатдин аьдрисназ ккудубшу аьсрин 60 - пи ва 70 – пи йисари Табасаран райондин «Колхоздин уьмур» газатдин редакцияйин жюрбежур гьуллугъариь лихури гъахьи адлу журналист, Урусатдин журналистарин Союздин член, Табасаран райондин Заан Гюьригъ гьулъан вуйи Къадиров Вягид Къадировичди чан шиърарикан ибарат вуйи бици сборникра ади кагъаз хътапну. Думу аьхиримжи 30 йисандин мудатнаъ Ставрополдин крайин Буденновский райондин Терек поселокиди чан хизандихъди яшамаш шула. Учу Къадир халуйин диндихъди аьлакьалу вуйи сакьодар шиърарихъди сабси дугъу дибикнаи кагъазра чап аплурача. Сифте кагъаз чап аплурача.

«Ас-ссаламу аьлейкум варрагъматуллагъи ва мубаракатугъ!»

Гьюрматлу дуст Пирмягъмед!
Сабиб, йиз терефнаан зат ківаялан

дурушру дуствалин саламар кьабул аплин.

Кьубиб, диндин месэлайири бахш дапнаи назмар - шиърар гъаъраза. Эгер мумкинвал аш, дурар «Ассалам» газатдиь чап дапну ккундийзуз...».

Кагъзиан мялум шулайиганси, Вягид халу учв яшамаш шулайи Буденовский ва гъунши Советский райондин табасаран диаспорайин клул ву ва диндин вари йигинжагъар, майит кивбан, жаназайин йигъандин рякъяр - ражар думу клулиь ади гъахура.

В. Къадировдин кагъзиь дидикнаи гъаму гафарра чан айи саягъниинди

РЕДАКЦИЯЙИН ТЕРЕФНААН: Гьюрматлу Вягид халу! Ківаз тьасир апру ва халис мусурманвалин гьиссаккди гьамциб кагъаз бикбаз лигну увуз чухсагъул! Ухъу саб редакцияйиь сатиди журналиствалин пише клулиь адабгъури, жвуван багъри халкъдин хайирназ читин женгнан гъаразнаккди ва гьиссариккди диклури гъахьи 60- пи, 70 - пи йисар гъархуз шлудар дар. Уву бажаранлу журналист вуйивалиин шаклу дарза. Хъа амма, Вягид халу, диндин баркаллу тереф уьбхбан рякъюз уву дурнайиваликан хабар дайзуз, гьадму тереф ашкар гъапу яв кагъаз гьурхъан, увкан артухъди шад гъахъунза. Гъит гъарсабдикан аьгъю Аллагъди гележегдиьра Ислам дин бадали ужувлан ляхнар клулиь адагъуз ухъуз амур апри ва жандин мягъкам сагъвал ибшривуз!

туврача. Дугъу биклура: «Урсарин гьуларий крайин гъич саб райондиьра мусурман накъвар (никъар) адар. Узу, саринра кюмек даршра, думу месэларе гъял гъаплунза. Накъвариз йишв дибисну, гъадушв илтибкнуну, ич гъийихдар гъадушваь кивуб тешкил гъаплунза. Гъазира жамьяьтдин хайир - шейирдиз гъаб – гъажагъ, столар ва лазим вуйи жара рюкъяч – кьул ачуз ва дураринра аьхювал узухъ хъазухъ.

Аллагъди ухъу саламатди гъитри ва ківан метлебарихъ хъаъри.

Дуствалин саламарихъди ичв Вягид Къадиров».

Гьюрматлу мусурман гъардшар ва чйир! Гъамус Вягид Къадировдин назмарихъди (саб шиърихъди) таниш йихъай. ИншаАллагъ, гележегдиь Вягид халуйин тмуну шиърарихъдира газат урхрудар таниш аплибанди вуча.

ГЪУДГАН

Мумин касдин киваь кабхънайи Илдандин хяд ву, дуст, гъудган. Гъарсарин гардандиь айи Фарзарин шибрит! ву гъудган.

Ярхла апруб шейтан – иблис, Ислам диндин шарт! ву халис, Дивандин йигъан ихъ силис Пчы апруб ву, дуст, гъудган.

Жегъеннедин цихъан уьрхру, Аллагъдин гъякь рякъюь тлаъру, Луклариинна фарз гъапу Аллагъдин буйругъ ву гъудган.

Гъафил духъну улдугу кас, Алаъруб дюз рякъ'ин саррас. Сабур тувруб дицирин киваз, Умуднан даягъ ву гъудган.

Гъадрархиш Аллагъ ва Къибла, Берекет шул му яв хулаъ. Гунгъарихъан марцц ва ярхла Апру саб булагъ ву гъудган.

Факъирарин дапну язухъ, Гъялал ляхнар аплин артухъ. Апру Женнет - къапйир ачухъ Ужувлан ачар ву гъудган.

Умматдин дуствалин къала Мягъкам апурайи чара. Худайи тувнай ужара Ву, дуст, му яв фарз вуй гъудган.

Аллагъдиз апру ибадат, Дугъахъди вуй гафна сюгъбат, Расуллагъдиз салават Вуда муслим касдин гъудган

Аллагъдин буйругъар тамам, Гъапурун шул Женнетдиь гам. Уж'вал, берекет шулдар кам, Апру касдин чан фарз гъудган.

Аьршдиз гъабхиди яв гъудган Миъражси Пайгъамбарин ихъ. Аьзабнан – дивандин йигъан Думу дугъубжвиди улихъ.

Я Рабби, му ич дин - иман, Уву мягъкам апинава! Мудам дапну апуз гъудган, Думу кьабул апинава!

Къайд: гъарсаб бендан аьхирихъ гъаму кьуб цлар текрар шулу: Аллагъу, Аллагъу, я Аллагъу! Шафааьт я Расуллагъу!

Мяналу газат адабгъурачва, чухсагъул

Табасаран райондин Ккувлигъ гьулан агъали Гюлягъмад Гюлягъмадовди учуз гъаму кагъаз сабпи ражну вуди хътапуб ву, хъа амма дугъу гъар йисан «Ассалам» газатдиз подписка апурайивали ва дидкан мянфяаьт ктабгъурайивали учу шад апура.

Асас вуди Гюлягъмадди гьамци дибикна:

«Ассаламу аьлейкум, «Ассалам» газат гъазур апурайи ва думу адабгъурайи гирами дустар!

Узу «Ассалам» газатдиз думу сифте вуди ихъ багъри табасаран члалниинди адабгъуз хъюгъю садпи йисланмина подписка апураза ва дидин гъарсаб нумра дикъатлуди урхурира шулза.

Узуз, 62 йис яш дубхънайи яшлу касдиз, душ'ан гизаф жвуваз аьгъдрудар аьгъю гъаплунза. Гизаф мяналу ва лазимлу газат ву, иллагъки гъаму деврин наслиз дидиь гизаф къадар хайирлу теклифар - насигътар тувра. Гъит учвуз гележегдиьра учву апурайи ляхин тамам апуз сагъвал тувричвуз. Узу учвуз сабпи ражну вуди биклураза. Гъаму йиз насигътнан шиир, гъалатлар каш цлалцлам дапну, ихъ газатдин машариь чап апулб ккун апураза. Гъит гъамусдин наслин саспи жигъилари фикир апри ва дурар дюз рякъюз гъюри!

Саламарихъди Гюлягъмад Гюлягъмадов».

РЕДАКЦИЯЙИН ТЕРЕФНААН:

Гьюрматлу мусурман гъардаш Гюлягъмад! Гьамциб маракълу кагъаз бикбаз лигну увузра кивантан чухсагъул мялум апурача. Гъит мусурман дин бадали яв киваь утлукънайи ужудар фикрар - хиялар жигъилариз хайирлудар ишри ва ухъу Къудратлу Аллагъди гъякълу рякъюин алаъри, хъа гъякълу рякъ хъапрайи бахтварари думу давамра апри!

Дуст Гюлягъмад! Уву яв кагъзиь гъитибккнайи месэлайин - подпискайин гъякънаан сакьодар фикрар ачухъ апураза. Гизаф ражари ихъ багъри члалниинди адабгъурайи «Ассалам» газатдиз подписка апинай, клури тлалабнан макъалйир чап гъаплунча, амма, гъяйифки, хайлин мусурман гъардшари ва чйири гъадму месэлайиз гъаз - вуш фикир туврадар. Мусурман дин тарабгъуру, марцци Ислам ккун апибахъна дих апру газатдиз подписка апувал савабнан ляхин вуйвал гъархну ккундар. Хъа амма ихъ ватанагълийирин терефнаан дициб жанлувал рякъюрадар. Натижайиь подпискайин гъял лапра искануб вуди гъубзра. Жара миллетарин вакилари неинки чпин хизанариз, хъа гъазира пулин мумкинвалар айидари багахълуйирихъанди ва гъеле гьуландарихъанра кмиди подписка апури шулу. Хъа ухъухъ гъаз – вуш мусурман диндин газатдиз 12 вазлизди подписка апуз 200 манат гъяйифди ву. Гъаддиз, гьюрматлу дуст, гъаму ляхниь хусуси вуди яв кюмекниинди ичв гьуландарин ужуб иштираквал дябкъну ккундийчуз. Гъит Аллагъди ухъу ихъ ківан мурадариьхъ - метлебарихъ хъаърударикан апри!

Хъа гъамус, Гюлягъмад, ихъ мусурман гъардшар ва чйир яв сабпи шиърихъди таниш апурача. Увуз ва ихъ имбу вари ватанагълийириз ужувлар, бахтар ишричвуз!

ЖАН АЪЗИЗ БАЙ

Инсандин тьмягъ аьхюб ву, Гъарсабдин аьхир айиб ву. Ухъуз гъубзруб Ахират ву, Фикир аплин, жан аьзиз бай.

Пайгъамбарин рякъюь ургну, Дюньяйин девлетнахъ хъергнуну, Увухъ ахир хъайиб гъархну, Милицана, жан аьзиз бай.

Аьгъюрихъан вуз аьгъдруб гъерх, Увъин али фарзарихъ лих, Гъи дарш, закур хъибдивуз дих, Худайихъан, жан аьзиз бай.

Гъит му дюнья ибшри учв дар, Тьмягъ апузкъан мутму дар. Яшназ гъяйиз аьгъю шулдар, Хъасин гъавриь хъидива, бай.

Тувш увуз нагагъ варж йис, Шюкюр аплин Сар Аллагъдиз! Ицциб вушра марччарин нис, Тьмягъ мапан, жан аьзиз бай.

Дуфну айиб хъагъвди ву, Му дюньяйиз магъархан ву. Уьмур тувнайиб жикъиб ву, Фарзар аплин, жан аьзиз бай.

Суткайиь хъуб гъудган дапну, Йискъбан вазли ушвар дисну, Мумкинвал аш, гъяжра дапну, Гъязур йихъа, жан аьзиз бай.

Жегъеннедин цла шул сабаб, Хъуз ккундуш вуз душвягъ кабаб. Фицдар вушра яв аба - баб, Гьюрмат аплин, жан аьзиз бай.

ШЛИ ЯШНАЗ ДИЛИГНУ ЖАРА КАСДИЗ ГЪЮРМАТ ГЪАПІНУШ, АЛЛАГЪУ ТААЪЛАЙИ ДУГЪАХЪНАРА, УЧВ ЯШЛУ ГЪАХЪИГАН, ГЪАЦИР КАС ГЪАЙДИ

ГЪАЙДИ

СУАЛАР – ЖАВАБАР

Урхурайдарин суалариз ДУМД - дин Экспертдин отделин гьуллугъчи **Мугъяммад-гъяжи Мугъяммадовди** жавабар тувра

– Азан урхру вахтна Къуръан урхуз хай шулин?

– Азан урхурайи вахтна Къуръан урхуз шулу. Хъа амма азан урхурайи вахтна Къуръан, зикир, илим урхувал дебккуб суннат ву, азандиз жаваб тувбан ва азандин къяляхъ дюаь апбан бадали.

Машгъур алим ас - Суютийи гъапну: «Азандин вахтна гафар- члалар аплурайириз хатлалувал а, чан уьмрин аьхир члуруб, писуб хъуз мумкин ву, клури (яни мусурман

дарди уьмриан гъягъюр, клури)». Гъарсаб суннатдиз улупнайи вахт а – азандиз жаваб тувбан бадали, илмар аьгюу аплуз, зикриз ва Къуръандиз улупнайи вахт а.

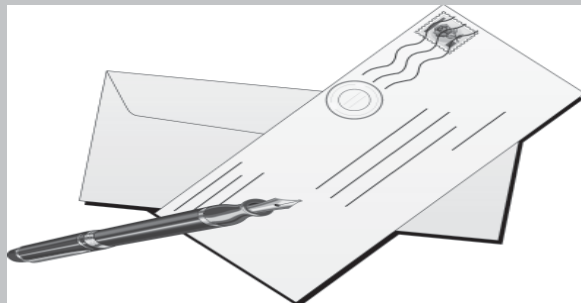
Гъудган аплурайириз сура «аль - Фатигъяин» ерина, мисал вуди гъадабгъиш, истигъфар урхуз ихтияр адруганси, гъудгниз ис - за хъувалин ерина зикир урхуз ихтияр адруганси, ари гъаци азандин вахтна азандиз жаваб тувбалан гъайри фициб – вуш саб жарабдиин машгъул хъувалра ярамиш шлу ляхин дар.

– Азан, Къуръан урхурайи ва хутіба аплурайи вахтна салам тувуз хай шулин?

– Азан урхурайириз салам тувувал ярамиш шулдар (карагъат ву), хъа эгер салам тувнуш, думуган гъадму касди жаваб тувуб лазим шулу, хъа амма жаваб тувувал азан ккудубклайиз гъибтуб ва гъаддин къяляхъ тувуб ужу ву.

Къуръан урхурайи касдиз салам тутрувуб ужу ву, хъа эгер тувнуш, дугъу дидиз жаваб тувну ккунду.

Хутібайихъ хъпехъурайидариз салам тувувал ярамиш гъурдар (карагъат ву), хъа эгер шли - вуш сари гъадрариз салам тувуш, гъадрарикан санури жаваб тувну ккунду.

– Базрариин масу туврайи ликариин алахърударикан аьхюуб пай слин гъидкыкан дидирхнайидар ву. Узу фикир тувунза, фицики гъеле мистаз гъягъруганра инсанар гъадму жюрейин ликариин алахърударикди гъягъюру. Гъаддиз, эгер дурарин ликар амкун гъахъиш, дурари мистаз нежес тарабгъуру. Гъадму жюрейиндар ликариин алахъуз хай шулин?

– Гъидин вахтна шариаьтдиз асас вуйи жюрейин гъидкыкан дапнайи ликариин алахърудар агбан (масу гъадагъбан) кытвал итинвал) адар. Чан диндин гъайгъушнаъ ии касди чарасуз шариаьтди ихтияр тувнайи жюрейин гъидкыкан дапнайи ликариин алахърудар агуз чалишмиш хъиди.

Гъелбетда, алимари бязи дююшариь ихтияр тувра, хъа амма чарасуз аьгъвалатнаъ къган. Гъаддиз гъадму жюрейин ликариин алахърудар ишлетмиш аплуз хай шулдар.

Эгер чак «пепсин» каш, гъациб жюрейин нис иплуз хай шулин?

– Пепсин жюрейин шейъ аьхюуб пай дююшариь слин (йиккун) айтлан йишварикан гъязур аплуб ву. Эгер ухъуз якъинди нисук пепсин жюрейин шейъ кайивал аьгъаш (слин йиккук дапнайиб), ясана жара гъайванатарин айтлан йишварикан, хурагнак ишлетмиш аплуз хай даршлудар гъашиш, думуган гъадму жюрейин нис иплуз ярамиш шулдар.

– Эгер къанди швушв гъахнуш, журум тувну ккундин?

– Инсанди фициб яшнаъ ади швушв гъахишра, журум тувуб герек дар.

– Гъелелиг гъиджаб (мусурман палат) алахъну адру, хъасин сумчрин къяляхъ думу алахъруриш швушвди гъадагъуз хай шулин?

– Шариаьтдиз асас духъну нюкгъин гъякънаан вуйи йикърариь шуру учв ккеркку ккунду клурувалин

шарті адар ва гъаддиз, эгер имбу вари шартлар клулиз адагънаш, гъадму шурахъди нюкягъ аплуз шулу, хъа амма думу гъадму шуру гунагъ деебтурадар, клуру гаф дар. Фициб дююшдиь вушра, гъадму риш чан маш ва хиларин тлубар ктарди имбу вари йишвар ккеркуз буржлу ву.

– Урсарин (мусурман дарударин) ясназ (гъакі йишваз) гъягъюз хай шулин?

– Мусурман касдиз мусурман дарурин ясназ

гъягъюз хай шулу, эгер гъадму гъакі кас ясназ гъягъурин багахълу, гъунши, дуст вуди гъахънуш. Хъа эгер думу таниш дару кас вуйиш, думуган ихтияр адар.

– Машиндиь деьну имиди гъудган аплуз хай шулин?

– Кыблайихъинди илттик-ну ва дийигъну чарасуз гъудгнар аплуз шлу касди иллагъки гъадму саягъниинди гъудган дапну ккунду. Эгер дугъхъан дийигъну гъудган аплуз шулдарш,

думуган деьну, хъа деьнура аплуз шулдарш, думуган гъвалъинди дахъну дапну ккунду, хъа гъвалъинди дахънура гъудган аплуз шулдарш, думуган жилик чан гъюн кивбиинди дапну ккунду.

Суннатдин гъудгнар деьну ва саб гъвалахъди дахъну аплуз шулу.

Рузнама

май

ДНИ	Утрений Ас-Субхл.	Восх.	Обеден. Аз-Зугър	После-обеден. Аль-гласр	Вечерн. Аль-Магъриб	Ночной Аль-глишаъ
1	3.47	5.40	13.00	16.39	19.52	21.31
2	3.45	5.39	13.00	16.40	19.53	21.32
4	3.43	5.36	13.00	16.41	19.55	21.35
6	3.40	5.34	13.00	16.41	19.57	21.38
8	3.35	5.30	13.00	16.42	19.58	21.41
10	3.31	5.27	13.00	16.42	20.01	21.44
12	3.27	5.27	13.00	16.43	20.04	21.47
14	3.24	5.25	13.00	16.43	20.06	21.50
16	3.20	5.23	13.00	16.44	20.08	21.53
18	3.16	5.21	13.00	16.45	20.10	21.57
20	3.12	5.19	13.00	16.45	20.12	22.00
22	3.10	5.17	13.00	16.46	20.15	22.05
24	3.08	5.16	13.00	16.47	20.16	22.08
26	3.05	5.14	13.00	16.47	20.18	22.11
28	3.01	5.12	13.00	16.47	20.20	22.13
30	2.59	5.12	13.00	16.48	20.21	22.16

Ас-Салам-фото

– Эгер узу ляхниз сьаьт миржибдиь - урчлвубдиь гъягъюруш, гъачининдин гъудгнин къяляхъ узхъан накъшибандийин вирд ккудубклуз, хъа рякъюь шазилийин аплуз хай шулин?

– Гъадму ва жара жюрейин вирдар клули гъахбаан (тамам апбаан) хай шлу ва улупнайи тялукъ вахт а.

Хъа эгер гъаци аплуз шуладарш, думуган ляхниз гъягъюрайи вахтна рякъюь аплуз шулу, хъа амма гъюзур клули гъабхиинди.

Учредитель

Благотворительный фонд «Путь». Газета печатается по согласованию и одобрению Духовного управления мусульман Дагестана

Редакционный совет

Председатель редакционного совета муфтий РД Ахмад-хаджи АБДУЛАЕВ

заместитель муфтия РД

Махди-хаджи МУТАИЛОВ
Мухаммад-Рамазан РАДЖАБОВ

Редактор

Пирмагомед КАСИМОВ

Канонический редактор

Мухаммад-Рамазан РАДЖАБОВ

Художник

Саид САИДОВ

Компьютерная группа

Асият ХАНОВА
Ахмед МАГОМЕДОВ

Менеджер

Мухаммад ХИРИЯСУЛАЕВ

При перепечатке ссылка обязательна. Набрано и сверстано на компьютерной базе газеты «Ас-Салам».

Газета зарегистрирована Управлением Федеральной службы по надзору за соблюдением законодательства в сфере массовых коммуникаций и охране культурного наследия по ЮФО (г. Ростов-на-Дону).

Свидетельство о регистрации ПИ № ФС 10-6401 от 15 декабря 2006 г. **Индекс 51325**

Отпечатано в ООО «Дом печати» по адресу: пр-т Акушинского, 20. Заказ № _____

Сдано в печать 13 март 2009 г.

Тираж 1 000 экз.

Адрес редакции

367015, РД, г. Махачкала, ул. М. Ярагского, 128.

Тел.: (8722) 61-00-64.

По вопросам подписки и доставки обращайтесь по телефонам:

по Республике Дагестан — 8-988-699-28-24

по г. Махачкале — (8722) 914-222.

E-mail: info@assalam.ru; www.assalam.ru